

OPLEGNOTITIE

Verkennd traject recreatieve ontwikkelkansen in het regionaal landschap

Aangeboden aan: Leden van het Overlegorgaan Drents-Friese Grensstreek

Opgesteld door: M Walter, projectontwikkelaar Nationale Parken

Aanleiding en behoefte

De afgelopen jaren is de spanning tussen natuurkwaliteit en recreatief gebruik nadrukkelijker zichtbaar geworden. Ontwikkelingen zoals toenemende bezoekersaantallen, meer en grotere evenementen en groeiende aandacht voor natuurwaarden, vragen om een meer samenhangende en voorspelbare benadering van recreatie(ruimte) in en rond de Nationale Parken. Tegelijkertijd is er vanuit de Nationale Parken de ambitie om een kwalitatief hoogwaardig recreatief aanbod te blijven bieden dat aansluit bij de behoeften van een breed en divers publiek en de unieke waarden van de Nationale Parken beleefbaar houdt. Dit aanbod is essentieel voor het creëren en behouden van maatschappelijk draagvlak voor de Nationale Parken.

In dat licht verschuift de aandacht steeds meer naar overgangsgebieden tussen de Nationale Parken. Juist daar liggen kansen om recreatie te spreiden, kwaliteit toe te voegen en de druk op kwetsbare natuurkerngebieden te verminderen, zonder dat dit ten koste gaat van toegankelijkheid of beleefbaarheid. Daarnaast onderstrepen recente ecologische inzichten het belang van zorgvuldige ruimtelijke keuzes bij de inrichting en positionering van recreatieve voorzieningen en routes. Deze inzichten vormen een inhoudelijk uitgangspunt bij het verkennen van toekomstige ontwikkelrichtingen.

Doel van het traject

Het doel van dit verkennende traject is het ontwikkelen van een **ontwikkelingsgericht en overkoepelend ruimtelijk perspectief** voor recreatie in het regionaal landschap rond de Nationale Parken, met een doorkijk tot 2030.

Dit kader is bedoeld om:

- inzicht te geven **waar recreatieve ontwikkeling en investeringen kansrijk en wenselijk zijn** (rekening houdend met zowel natuur- als recreatiebelangen);
- bij te dragen aan **spreiding van recreatie** en verhoging van de ruimtelijke en recreatieve kwaliteit;
- richting te geven aan toekomstige investeringen vanuit het regionaal landschap;
- ad-hoc initiatieven te voorkomen en samenhang te bevorderen.

Het kader is niet juridisch van aard, introduceert geen nieuwe regelgeving en doet geen uitspraken over beperkingen of afsluitingen. Eventuele juridische randvoorwaarden vloeien voort uit bestaande wettelijke kaders, zoals Natura 2000.

Ontwikkelingsgericht sturen in plaats van beperken

In eerdere verkenningen is gesproken over recreatiezonering in klassieke zin. Deze insteek is inmiddels verbreed. In dit traject staat **ontwikkelingsgerichte sturing** centraal. Niet het begrenzen van activiteiten, maar het zichtbaar maken van kansen, logische plekken voor bundeling en investeringsrichtingen voor recreatie.

Het gaat nadrukkelijk niet om het opleggen van nieuwe zoneringen, maar om het ontwikkelen van een **gezamenlijk kader** dat aanvullend en overkoepelend is ten opzichte van bestaande zonerings- en beheerplannen van terreinbeherende organisaties. Daarmee draagt het traject bij aan helderheid en voorspelbaarheid voor overheden, beheerders en ondernemers.

Relatie met bestaand beleid en ambitie

Het traject sluit aan bij de doorontwikkeling van het ambitieplan van de Nationale Parken richting een meer uitvoeringsgerichte fase, waarin ook het ruimtelijke vraagstuk een plek krijgt. De verkenning ondersteunt deze doorontwikkeling door het bieden van ruimtelijke samenhang en richting. Hiermee beogen we dat gezamenlijke investeringen in nieuwe voorzieningen en routes ook op de lange termijn beschikbaar kunnen blijven.

Proces tot dusver

Een eerste verkennende notitie is besproken met de werkgroep DRT. Naar aanleiding daarvan is de focus verschoven van klassieke zonering naar het in kaart brengen van recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden in het regionaal landschap, buiten de “donkergroene” kern van de Nationale Parken.

Het voornemen is besproken met vertegenwoordigers van provincie, Nationale Parken en recreatiesector. Daarbij is expliciet stilgestaan bij zorgen vanuit ondernemers over toegankelijkheid, rolopvatting van het Nationaal Park en mogelijke vermenging met juridische kaders. Deze zorgen zijn herkend en meegenomen in de verdere positionering van het traject als verkennend, ontwikkelingsgericht en niet-regelgevend.

Vervolg en beoogd resultaat

De uitvoering richt zich op:

- analyse van bestaande zoneringen en relevante achtergronddocumenten;
- startgesprekken met de werkgroep DRT en werkgroep Vitale landbouw;
- het opstellen van een **overzichtskaart met toelichting**, bedoeld als praatplaat.

De recreatiekansenkaart richt zich op het behouden van rust, ruimte en natuurkwaliteit, terwijl er ook op de lange termijn ruimte blijft voor recreatie. Door bestaande zoneringen, visies en kansenkaarten te bundelen ontstaat één gebiedsdekkend overzicht. Belangrijk is het vinden van balans tussen recreatie, natuur en landbouw, met oog voor mogelijke spanningen tussen belangen van de verschillende ondernemers en natuurorganisaties.

Deze praatplaat biedt een gezamenlijk vertrekpunt voor verdere afstemming en participatie en maakt inzichtelijk waar het regionaal landschap zich richting 2030 op wil richten. De betrokkenheid van sectorpartijen en andere stakeholders vormt een belangrijk onderdeel van de vervolgstappen. Voor de uitvoering is een budget van €10.000 (excl. btw) beschikbaar. De werkzaamheden worden uitgevoerd door Bureau BUITEN. Bureau BUITEN heeft ervaring in de regio met het opstellen van de visie Recreatie en toerisme voor de gemeente Westerveld en de gebiedsvisie recreatiecluster Hoogersmilde.

Samenvatting offerte bureau BUITEN

Visie op de vraag

De Drents-Friese Grensstreek staat voor de opgave om de kernwaarden **rust en ruimte** te behouden en tegelijkertijd ruimte te blijven bieden aan een **kwalitatief en duurzaam recreatief aanbod**. Door de toenemende recreatiedruk wordt de balans tussen natuur, landschap, landbouw en recreatief gebruik steeds belangrijker.

In het gebied lopen momenteel meerdere initiatieven en beleidslijnen rond recreatie, natuurontwikkeling en gebiedsontwikkeling. Wat ontbreekt, is een **samenhangend ruimtelijk overzicht** dat deze bestaande inzichten bij elkaar brengt en zichtbaar maakt waar kansen en aandachtspunten liggen. De behoefte is daarom niet zozeer juridisch of beleidsmatig, maar vooral **verkennend en richtinggevend**.

De voorgestelde aanpak levert een **ruimtelijke duiding van recreatieve ontwikkelkansen** op, gebaseerd op bestaande visies, kaarten en beleidsdocumenten. Het resultaat heeft nadrukkelijk **geen juridische status**, maar fungeert als **praatplaat en gespreksbasis** voor samenwerking met terreinbeheerders, gemeenten, landbouw en andere betrokken partijen.

Belangrijke uitgangspunten in de visie zijn:

- Recreatieve mogelijkheden worden altijd bekeken in samenhang met **natuurwaarden, landbouwtransities en landschappelijke kwaliteit**.
- Kaarten en categorieën zijn een **interpretatie van kansen**, geen vastlegging van besluiten.
- Transparantie over hoe keuzes en indelingen tot stand komen is essentieel.
- **Draagvlak** is cruciaal: belangen kunnen lokaal botsen en vragen om zorgvuldige afweging en vervolgdialogen.
- De rol en verantwoordelijkheid van grondeigenaren en beheerders blijft leidend; deze verkenning sluit aan op bestaande inzichten van deze partijen.

GIS en kaartbeelden worden bewust ingezet als middel om **van data naar gesprek en actie** te komen.

Plan van aanpak

Het project is opgezet als een **stapsgewijze verkenning**, waarin analyse, gezamenlijke reflectie en visualisatie elkaar opvolgen.

Stap 1 – Analyse bestaande informatie

In deze fase worden relevante beleidsstukken, visies en kaarten verzameld en geanalyseerd. Doel is om inzicht te krijgen in:

- Welke recreatieve kansen al zijn benoemd;
- Waar overlap of versnippering zit;
- Hoe kansen zich verhouden tot natuurontwikkeling, landbouw en andere ruimtelijke opgaven.

Dit mondt uit in een eerste overzichtskaart en een inhoudelijk gesprek over mogelijke categorieën van recreatieve kansen.

Stap 2 – Recreatieve ontwikkelkansen in beeld

Op basis van de analyse wordt een voorstel uitgewerkt voor een **ruimtelijke indeling van recreatieve kansen**. Deze indeling wordt besproken met de betrokken werkgroepen (recreatie & toerisme, natuur en landbouw) en waar nodig aangescherpt.

De uitkomst is een eerste versie van een kaart, ondersteund door een korte toelichting, die inzichtelijk maakt:

- Waar welke typen recreatief gebruik logisch of kansrijk zijn;
- Hoe deze zich verhouden tot andere gebiedsopgaven.

Stap 3 – Oplevering en afronding

Na bespreking van de conceptversie wordt feedback verwerkt en volgt de oplevering van:

- Een definitieve kaart met kansencategorieën;
- Een beknopte toelichting;
- Bijbehorende GIS-bestanden, zodat de provincie hier zelfstandig mee verder kan werken.

Het eindproduct is nadrukkelijk bedoeld als **hulpmiddel voor bestemmingsmanagement en stakeholdergesprekken**, niet als eindbeeld.